

Ἡ ἀναθεώρηση τοῦ συντάγματος

Ἡ περιστολή ἢ καὶ ἡ ὀλοσχερὴς ἀπαλλοτρίωση τῶν ἀτομικῶν δικαιωμάτων τῶν Ἑλλήνων πολιτῶν καὶ τῆς λαϊκῆς κυριαρχίας προβάλλει, σήμερα, σὰν ἀπροκάλυπτη καὶ συγκεκριμένη ἀπειλὴ μὲ τὴν πρόταση ἀναθεωρήσεως τῶν θεμελιωδῶν διατάξεων τοῦ Συντάγματος, ποὺ κατατέθηκε στὴ Βουλὴ. Γιατὶ μὲ τὸ σχέδιο ἀναθεωρήσεως πέραν ἀπὸ τὴν ἐσκεμμένη ἀσάφεια τῶν προτεινομένων τροποποιήσεων καὶ τὰ «φιλοσοφικὰ» σχήματα τῶν εἰσηγητῶν τῶν μεταρρυθμίσεων, ἐπιχειρεῖται ἡ φαλκίδευση, ὁ περιορισμός, ἀκόμη καὶ ἡ κατάργηση τῶν κυριωτέρων διατάξεων διασφαλίσεως τοῦ δημοκρατικοῦ πολιτεύματος ποὺ ἐμπεριέχονται στὸ ἰσχύον Σύνταγμα καὶ συγκεκριμένα αὐτὲς ποὺ ἀφοροῦν τὶς ἀτομικὲς ἐλευθερίες, τὴ λαϊκὴ κυριαρχία καὶ τῆς διακρίσεως τῶν ἐξουσιῶν, μὲ τὴν προσπάθεια ἰσχυροποιήσεως τῆς ἐκτελεστικῆς. Μὲ δυὸ λόγια περιορίζεται ἡ λαϊκὴ κυριαρχία καὶ συστέλλεται ἡ δημοκρατικὴ βάση τοῦ πολιτεύματος, σὲ περιθώρια ἀκόμη στενότερα, ἔτσι ποὺ τὸ Σύνταγμα, ὕστερα ἀπὸ τὴν προτεινόμενη μεταρρύθμιση νὰ γίνῃ πιὸ ἀσυγχρόνιστο καὶ πιὸ συντηρητικό, ὄχι μόνο σὲ σχέση πρὸς τὰ σύγχρονα συντάγματα ἄλλων χωρῶν — ἀνεξάρτητα τοῦ κοινωνικοῦ τῶν συστήματος — ἀλλὰ καὶ σὲ σύγκριση πρὸς τὸ ἰσχύον καὶ τὰ παλαιότερα ἑλληνικὰ συντάγματα.

Οἱ εἰσηγητὲς τῆς προτάσεως προβάλλουν σωρεῖα ἀπὸ δικαιολογίες γιὰ νὰ ἐξηγήσουν τὸ ἐγχείρημά τους, ὅπως: τὴν οἰκονομικὴ ἀνάπτυξη καὶ τὴν ἀνάγκη δημιουργίας εὐνοϊκοῦ κλίματος γιὰ τὶς ξένες ἐπενδύσεις, τὶς κακὲς ἐξελίξεις τῶν πολιτῶν καὶ τὴν ἀνάγκη προστασίας τοῦ γάμου, τῆς οἰκογενείας καὶ τῆς ἐργασίας καὶ τέλος — τὸ καταπληκτικότερο — τὴν προστασία τοῦ κράτους ἀπὸ τὴν αὐθαιρεσία τῶν πολιτῶν καὶ τὴν κατάχρηση τῶν δικαιωμάτων τους.

Μιὰ ἀπλὴ ὁμῶς ἀνάγνωση καὶ τῶν 22 σημείων τῆς προτάσεως «περὶ ἀναθεωρήσεως», πείθει ὅτι μὲ τὴν υἱοθέτησή της, ὄχι μόνο τὸ κράτος δὲν καθίσταται φορέας τῆς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως, ἀντίθετα δημιουργοῦνται, μὲ τὴν νοοτροπία ποὺ κυριαρχεῖ, σοβαρότατοι κίνδυνοι ἀπαλλοτριώσεως οὐσιαστικῶν τομέων τῆς ἐθνικῆς μας οἰκονομίας στὸ ξένο κεφάλαιο, ἐνῶ παράλληλα μὲ τὴν θεωρία «περὶ προστασίας τοῦ κράτους ἀπὸ τοὺς πολίτας» — ποὺ ἔχει τὸ πρότυπό της στὶς ἀντιλήψεις τῶν ὀλοκληρωτικῶν ναζικῶν τύπου καθεστώτων — συσσωρεύονται γενικώτεροι κίνδυνοι γιὰ τὴν ὁμαλὴ ἐξέλιξη τοῦ πολιτικοῦ βίου τῆς χώρας. Καὶ τὸ ὅτι δὲν ὑπάρχει κατάχρηση δικαιωμάτων τῶν πολιτῶν, ἀλλὰ ἀντίθετα κατάχρηση ἐξουσίας ἀπὸ τὴν πλευρὰ τοῦ κράτους, εἶναι γεγονὸς ἀναμφισβήτητο ποὺ ἀποδεικνύεται ἀπὸ τὴν καθημερινὴ ζωὴ καὶ ἐπικυρώνεται ἀπὸ τὴν δικαστικὴ πρακτικὴ. Στὴν πραγματικότητα οἱ πολῖτες δὲν μποροῦν νὰ ἀσκήσουν ἀκώλυτα τὰ δικαιώματά ποὺ τοὺς παρέχει τὸ Σύνταγμα. Ὅταν ὁ πολίτης γιὰ νὰ ἐργασθεῖ σὰν δημόσιος υπάλληλος ἢ ἔστω καὶ σὰν θυρωρὸς ἢ καθαριστής, εἶναι ὑποχρεωμένος νὰ προμηθευθεῖ πιστοποιητικὸ κοινωνικῶν φρονημάτων, δὲν εἶναι ὁ πολίτης ποὺ καταπιέζει τὸ κράτος, ἀλλὰ αὐτὸς ποὺ στερεῖται τὰ πιὸ στοιχειώδη ἀνθρώπινα δικαιώματά του, δηλ. τῆς ζωῆς καὶ τῆς ἐργασίας. Ὅταν τὰ δικαστήρια ἀκόμη, πολὺ πρόσφατα, ἐξέδωκαν πλήθος καταδικαστικῶν ἀποφάσεων σὲ βάρος κρατικῶν ὀργάνων, μὲ τὴν εὐκαιρία τῶν βουλευτικῶν ἐκλογῶν τοῦ 1961, ἀποδεικνύετο καὶ δικαστικῶς, ὅτι δὲν ἦ-

σαν οἱ πολῖτες ποὺ κατεχρῶντο τῶν ἐκλογικῶν τους δικαιωμάτων, ἀλλὰ τὸ κράτος ποὺ μέσω τῶν ὀργάνων του, κακοποιοῦσε πολῖτες ἢ τοὺς ἐμπόδιζε νὰ ἀσκήσουν τὸ στοιχειωδέστερο ἀπὸ τὰ πολιτικὰ τοὺς δικαιώματα, τὸ δικαίωμα τοῦ ἐκλέγειν.

Ἄρα ὁ μύθος περὶ προστασίας τοῦ κράτους ἀπὸ τοὺς πολῖτες καταρρεῖ ἀπὸ τὰ ἴδια τὰ πράγματα — οἱ πολῖτες εἶναι αὐτοὶ ποὺ θὰ πρέπει νὰ προστατευθοῦν ἀπὸ τὶς διάφορες ἐκδηλώσεις κρατικῆς αὐθαιρεσίας — καὶ ἀπομένει ἡ ἐξυπηρέτηση τῶν πολὺ διαφανῶν καὶ ἀπροκάλυπτων σκοπῶν τῶν ἐμπνευστῶν τῆς ἀναθεωρήσεως. Συγκεκριμένα:

1. Περιορίζεται ἡ λαϊκὴ κυριαρχία καὶ προσδιορίζεται ὁ ἐξωτερικὸς προσανατολισμὸς τῆς χώρας μὲ τὴν προτεινόμενη (σημεῖο 7 τῆς προτάσεως) ἀναθεώρηση τοῦ ἀρθροῦ 21 τοῦ Συντάγματος, τὸ ὁποῖο περιέχει τὶς θεμελιωδέστερες διατάξεις γιὰ τὴ μορφή τοῦ πολιτεύματος. Ἔτσι μὲ συγκεκριμένη συνταγματικὴ διάταξη ἐπιχειρεῖται νὰ δεσμευθεῖ τὸ κυριαρχικὸ δικαίωμα τοῦ λαοῦ, ὅπως μεταβάλλει τὴ διεθνὴ θέση τῆς χώρας.

2. Περιστελλεται ἡ πολιτικὴ δραστηριότητα καὶ καταπατοῦνται οἱ πολιτικὲς ἐλευθερίες μὲ τὰ σημεῖα 6 καὶ 19 τῆς προτάσεως ποὺ ἀναφέρονται στὰ κεφάλαια «περὶ συντάξεως τῆς πολιτείας» καὶ τῆς «δικαστικῆς ἐξουσίας» καὶ μὲ τὰ ὁποῖα προτείνεται ἡ σύσταση Ἀνωτάτου Συνταγματικοῦ Δικαστηρίου, τὸ ὁποῖο θὰ ἀποφασίζει τὴν ἐκτὸς νόμου θέση πολιτικῶν κομμάτων καὶ ὀργανώσεων. Ἔτσι ἐνῶ τὸ ἰσχύον Σύνταγμα ἐπιτρέπει τὴν ἐλεύθερη σύσταση κομμάτων, μὲ τὶς προτεινόμενες τροποποιήσεις, ἡ ὕπαρξη ἐνὸς κόμματος θὰ ἐξαρτᾶται ἀπὸ τυπικὰ στοιχεῖα, ποὺ θὰ ἐξετάζει ἓνα δικαστήριον, ἓνας ὀργανισμὸς δηλ. ποὺ ἡ κρίση του θὰ περιορίζεται ἀπὸ τὸ κείμενο ἐνὸς νόμου. Ἡ τροποποίηση αὕτη εἶναι θεμελιώδης γιατί περιορίζει καὶ καταργεῖ τὴν πολιτικὴ δραστηριότητα τοῦ ὀρισμένου τμήματος τοῦ λαοῦ ποὺ ἐκπροσωπεῖ τὸ ἀπαγορευόμενον κόμμα, ἐνῶ παράλληλα ἐπιδουλεύεται καὶ τὴ διάκριση τῶν ἐξουσιῶν, ἀφοῦ ἀναθέτει στὴ δικαστικὴ ἐξουσία τὴ διατύπωση πολιτικοῦ περιεχομένου κρίσεων.

3. Ἐπιχειρεῖται περιορισμὸς τῶν ἀτομικῶν ἐλευθεριῶν (σημεῖα 1 καὶ 2) καὶ κατὰ κύριο λόγο τοῦ δικαιώματος τοῦ συνεταιρίζεσθαι τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων καὶ τῆς ἀπεργίας, κάτω ἀπὸ τὸ πρόσχημα ὅτι τὸ κράτος ἀναλαμβάνει ὑπὸ τὴν προστασία του, τὸν γάμο, τὴν οἰκογένεια, τὴν ἐργασία καὶ τὴν οἰκονομικὴ δραστηριότητα.

4. Ἐξασθενεῖ τὸ νομοθετικὸ ἔργο τῆς Βουλῆς, εὐνουχίζεται ὁ κοινοβουλευτικὸς ἔλεγχος καὶ αὐξάνονται οἱ ἀρμοδιότητες τῆς ἐκτελεστικῆς ἐξουσίας (σημεῖα 8, 9, 11, 12, 13, 14, 15, 16 καὶ 22), μὲ τὴν εἰσαγωγή καὶ καθιέρωση τῶν νόμων - πλαισίων, βάσει τῶν ὁποίων ἡ κυβέρνησις θὰ νομοθετεῖ, μὲ τὴ νομιμοποίηση τῶν πράξεων νομοθετικοῦ περιεχομένου, τοῦ ὑπουργικοῦ συμβουλίου ποὺ μέχρι τώρα ἐκδίδοντο παράνομα, μὲ τὸν διαχωρισμὸ τῆς Βουλῆς σὲ δύο τμήματα, μὲ τὴν ἐκλογή ὠρισμένου ἀριθμοῦ βουλευτῶν «ἀριστίνδην» καὶ μὲ τὸν περιορισμὸ τῶν ὁρῶν περὶ ἐκλογιμότητος τῶν πολιτῶν καὶ τῆς ἀσυλίας τῶν βουλευτῶν.

5. Δεσμεύεται ὁ τύπος (σημεῖα 3 καὶ 18) μὲ τὴν καθιέρωση προσόντων γιὰ τοὺς ἐκδότες, τὴν ἐνίσχυση τῶν κυρώσεων σὲ βάρος τῆς ἐλευθεροτυπίας, τὴν κατάργηση τοῦ ἀνευθύνου τῶν ἐφημερίδων γιὰ τὴν δημοσίευση τῶν ἐρωτήσεων καὶ ἐπερωτήσεων τῶν βουλευτῶν — ἔτσι ποὺ νὰ μὴ λαμβάνει γνῶσις αὐτῶν ὁ λαὸς — καὶ μὲ τὸ ἐνδεχόμενο τῆς καταργήσεως τῶν ὀρκωτῶν δικαστηρίων ποὺ ἐκφράζουν τὴν ἄμεση συμμετοχὴ τοῦ λαοῦ στὸ ἔργο τῆς δικαιοσύνης.

Βρισκόμεθα, λοιπόν, ἐμπρὸς σ' ἓνα γενικώτερο σχέδιο φαλκιδεύσεως τοῦ πολιτικοῦ βίου τῆς χώρας, γεγονὸς ποὺ δὲν μπορεῖ νὰ ἀφήσει ἀδιάφορο κάθε πολίτη, ποὺ γνωρίζει τὰ δικαιώματά του, σέβεται τὶς θεμελιώδεις συνταγματικὲς ἀρχές καὶ πιστεύει στὴν ἀναγκαιότητα τῶν ἐλευθέρων θεσμῶν.

Ὁ προϋπολογισμὸς τοῦ 1963

Ἀκόμα ἓνας προϋπολογισμὸς κατατίθεται καθυστερημένα στὴ Βουλὴ καὶ ἀρχίζει ἡ χρῆση του, χωρὶς νὰ ἔχει ψηφισθεῖ, κατὰ παράβαση ρητῆς συνταγματικῆς διατάξεως. Ἐκεῖνο, ὅμως, ποὺ ἀπὸ καθαρὰ οἰκονομικὴ καὶ δημοσιονομικὴ ἄποψη ἔχει σημασία εἶναι ὁ βασικὰ ἀντιπαραγωγικὸς, καταναλωτικὸς καὶ ἀντικοινωνικὸς χαρακτήρας, καὶ τοῦ προϋπολογισμοῦ τοῦ 1963.

Γιατὶ μὲ τὸν προϋπολογισμὸ ἀναρροφοῦνται τεράστια οἰκονομικὰ μέσα, τὸ 20% τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος, χωρὶς γιὰ ἀντιστάθμισμα νὰ προβλέπεται ἀνάλογη ἡ οἰκο-

νομική ανάπτυξη της χώρας. Τὸ συμπέρασμα αὐτὸ συνάγεται ἀπὸ τὴν ἀνάλυση τῶν βασικῶν στοιχείων ποὺ συνθέτουν τὸν νέο προϋπολογισμό.

Τὰ ἔσοδά του, ὑπολογίζονται σὲ 20.538 ἑκατ. δρχ. αὐξημένα δηλ. κατὰ 2.355 ἑκατ. δρχ. σὲ σχέσηη πρὸς τὶς προβλέψεις, καὶ κατὰ 1.160 ἑκατ. δρχ. σὲ σχέσηη πρὸς τὶς πραγματοποιήσεις τοῦ προϋπολογισμοῦ τοῦ 1962. Καὶ τὸ κυριώτερο ἢ σημαντικὴ αὕτη αὐξηση κατὰ 12,9% τῶν ἐσόδων προέρχεται, ἐξ ὁλοκλήρου ἀπὸ τὴν αὐξηση τῆς ἐμμέσου φορολογίας — 13.175 ἑκατ. δρχ. τὸ 1962 καὶ 14.131 ἑκατ. δρχ. τὸ 1963 — τῆς φορολογίας δηλαδὴ ποὺ βαραίνει τὰ καταναλωτικὰ ἀγαθὰ καὶ ποὺ θίγει τὸ σύνολο τῶν εἰσοδημάτων τῶν ἐργαζομένων, μιὰ καὶ κατὰ κανόνα οἱ ἐργαζόμενοι καταναλίσκουν ὁλόκληρο τὸ εἰσόδημά τους. Παράλληλα, ἐνῶ τὸ ποσοστὸ τῆς ἄμεσης φορολογίας — φορολογία ἀνάλογα πρὸς τὸ εἰσόδημα — 18,51% κατὰ τὸ 1962, σὲ σχέσηη πρὸς τὰ πραγματοποιηθέντα ἔσοδα, ἐξακολουθεῖ νὰ κινεῖται σὲ ἀκόμη χαμηλότερα ἐπίπεδα γιὰ τὸ 1963, σὲ 17,17%, τὰ ἔσοδα ἐκ τῆς ἐμμέσου φορολογίας προβλέπεται ὅτι θὰ ξεπεράσουν τὸ 82%. Μόνον τὸ φαινόμενο αὐτὸ — τὸ ὑψηλὸ δηλ. ποσοστὸ φορολογίας καὶ ἡ σύνθεση αὐτῆς, σὲ σχέσηη πρὸς τὸ ἐθνικὸ εἰσόδημα — φανερῶνει τὸν ἀντικοινωνικὸ χαρακτήρα τοῦ προϋπολογισμοῦ καὶ τὸ ἄδικο τῆς φορολογίας. Ἐξ ἄλλου τὸ ἐξαιρετικὰ χαμηλὸ ποσοστὸ συμμετοχῆς τῶν ἄμεσων φόρων στὰ ἔσοδα τοῦ προϋπολογισμοῦ — 3.598 ἑκατ. δρχ. τὸ 1962 καὶ 3.732 ἑκατ. δρχ. τὸ 1963 — ἐπιβεβαιώνει τὴν ἔκταση τῆς φοροδιαφυγῆς. Καὶ ἐπειδὴ δὲν ὑπάρχει ὑγιὲς φορολογικὴ πολιτικὴ τὸ κράτος γιὰ νὰ συμπληρώσει τοὺς πόρους τοῦ καταφεύγει στὸν ἐσωτερικὸ καὶ ἐξωτερικὸ δανεισμό. Ἐντονώτερα, ὁ ἀντιπαραγωγικὸς καὶ ἀντικοινωνικὸς χαρακτήρας τοῦ προϋπολογισμοῦ προσδιορίζεται ἀπὸ τὴν διάρθρωση τῶν δαπανῶν του. Γιατὶ ἐνῶ οἱ τακτικὲς του δαπάνες ὑπολογίζονται σὲ 20.687 ἑκατ. δρχ. γιὰ τὸ 1963, ἐναντι 17.947 ἑκατ. δρχ. τὸ 1962 καὶ ἔχουμε δηλ. αὐξηση 15%, δὲν παρατηρεῖται ἀνάλογη αὐξηση στὶς δαπάνες τοῦ προϋπολογισμοῦ γιὰ κοινωνικοὺς σκοποὺς.

Καὶ γιὰ νὰ εἴμαστε πιὸ συγκεκριμένοι. Δὲν ἔγινε καμμιὰ, ἀπολύτως, περιστολὴ στὶς καταναλωτικὲς, μὴ παραγωγικὲς φύσεως δαπάνες. Ἀντίθετα ἔχουμε αὐξηση τῶν στρατιωτικῶν δαπανῶν κατὰ 1.020 ἑκατ. δρχ. καὶ διόγκωση τῶν δαπανῶν γιὰ τὴν ἐξυπηρέτηση τοῦ δημοσίου χρέους κατὰ 250 ἑκατ. δρχ. πρὸς ὄφελος τῶν κατόχων ὁμολογιῶν σὲ ξένο συνάλλαγμα καὶ κατὰ 150 ἑκατ. δρχ. γιὰ τὴν ἐξυπηρέτηση τοῦ νέου δανεισμοῦ.

Παράλληλα ἐξαγγέλλεται ἡ καθήλωση τῶν μισθῶν τῶν ἐργαζομένων στὰ ἐπίπεδα τοῦ 1962, καὶ οἱ δαπάνες γιὰ τὴν παιδεία (9,6% παρὰ τὴν κινητοποίηση γιὰ τὴν ἀναγέννησίν της) καὶ τὴν πρόνοια δὲν ἀκολουθοῦν τὴν ἀνάλογη αὐξηση τῶν λοιπῶν δαπανῶν κατὰ 15%, ἀλλὰ ἀντιστοίχως μόνον κατὰ 10% καὶ 4%.

Τὸ πιὸ ἐπικίνδυνο σημεῖο, ὅμως, ἀπὸ δημοσιονομικὴ - οἰκονομικὴ πλευρά, συνιστᾶται ἀπὸ τὸν προϋπολογισμό τῶν ἐπενδύσεων. Ἡ αὐξηση τῶν φόρων καὶ ὁ περιορισμὸς τῶν κοινωνικοῦ χαρακτήρα δαπανῶν θὰ ἔδιναν κάποιο «ἔρεισμα» στὴν οἰκονομικὴ πολιτικὴ τῆς κυβερνήσεως, ἂν ἀποσκοποῦσαν στὴν πραγματικὴ αὐξηση τῶν ἐπενδύσεων, γιὰ τὴν οἰκονομικὴ ἀνάπτυξη τῆς χώρας. Ἡ ἀλήθεια, ὅμως, εἶναι διαφορετικὴ. Γιατὶ ἐνῶ αὐξάνονται κατὰ 2.355 ἑκατ. δρχ. τὰ ἔσοδα καὶ κατὰ 2.740 ἑκατ. δρχ. οἱ τακτικὲς δαπάνες τὸ 1963, σὲ σχέσηη πρὸς τὸ 1962, γιὰ τὸν λεγόμενο προϋπολογισμό ἐπενδύσεων διατίθενται μόνον 1.150 ἑκατ. δρχ. Λιγότερα δηλ. καὶ ἀπὸ τὰ 1.490 ἑκατ. δρχ. ποὺ διατέθηκαν τὸ 1962. Γιὰ νὰ ἐμφανισθεῖ μάλιστα αὐξημένο τὸ κεφάλαιο τῶν ἐπενδύσεων ἀναγράφεται ὑπὲρ αὐτοῦ τὸ ποσὸ τοῦ ἐσωτερικοῦ δανεισμοῦ ἐκ 2.000 ἑκατ. δρχ. ποὺ στὴν πραγματικότητά προορίζεται νὰ καλύψει στρατιωτικὲς δαπάνες καὶ πολεμικὰ χρέη.

Ἄν τέλος, ληφθεῖ ὑπ' ὄψιν ὅτι οἱ ἐπενδύσεις διατίθενται σὲ ἔργα ὄχι ἄμεσης καὶ διαρθρωτικῆς παραγωγικότητος τότε ἔχουμε μιὰ πλήρη εἰκόνα τοῦ ἀντιπαραγωγικοῦ καὶ ἀντικοινωνικοῦ χαρακτήρα τοῦ νέου προϋπολογισμοῦ καὶ γενικώτερα τῆς κρατικῆς οἰκονομικῆς πολιτικῆς.

Οἱ ἐκπαιδευτικοὶ

Ἀποτελοῦν ἐνέργειες ἀνεπίτρεπες — ἡ πολιτικὴ ἐπιστράτευση τῶν ἐκπαιδευτικῶν, ἡ ἄρνηση τοῦ καθηγητῆ - ὑπουργοῦ τῆς Παιδείας νὰ παραλάβει ἀπὸ τοὺς φοιτητὲς τὰ δελτία μὲ τὸ ἑκατομμῦριο τῶν ὑπογραφῶν τοῦ δημοψηφίσματος γιὰ τὸ 15% καὶ ἡ περιφρόνηση πρὸς τὶς ἐκκλήσεις τοῦ ἐπιστημονικοῦ καὶ πνευματικοῦ κόσμου — ποὺ θάταν

άφέλεια νὰ νομισθεῖ ὅτι μπορεῖ νὰ ἐνταφιάσουν τὸ ζωντανὸ αἶτημα γιὰ τὸν ἐκσυγχρονισμό καὶ τὴν ἀναγέννηση τῆς παιδείας. Πολὺ περισσότερο ποὺ σήμερα ἡ ἀνάγκη γιὰ ριζικὲς βελτιωτικὲς διαρθρώσεις στὴν παιδεία ἔχει γίνει συνείδηση τῶν εὐρυτέρων στρωμάτων τοῦ πληθυσμοῦ.

Ἡ 20ήμερη μάλιστα ἀπεργία τῶν 30.000 καθηγητῶν καὶ διδασκάλων μὲ τὶς δραματικὲς τῆς ἐκφάνσεις — τοὺς συνεχεῖς δηλ. κυβερνητικοὺς ἐκβιασμούς, ὡς πρὸς τὴν καταβολὴ τῆς μισθοδοσίας καὶ τὴν παράλληλη καὶ συγκινητικὴ συμπαράσταση τῶν ἀπλῶν πολιτῶν, ποὺ ἀπὸ τὸ στέρημά τους κατέβαλαν πολλὲς ἑκατοντάδες χιλιάδες δραχμές, γιὰ ἐνίσχυση, στὰ ταμεῖα τῆς ΟΛΜΕ καὶ τῆς Διδασκαλικῆς Ὁμοσπονδίας — ὑπῆρξε μίᾳ γόνιμη ἐμπειρία, σὲ διαπιστώσεις καὶ συμπεράσματα, ποὺ ἀπέδειξε τὴν ὠριμότητα καὶ τὴν ἀποφασιστικότητα ἐνὸς ὁλόκληρου ἐπιστημονικοῦ κλάδου νὰ φέρει σὲ πέρας τὸν ὠραῖο ἀγῶνα ποὺ ἀνέλαβε γιὰ τὴν ἐξύψωση τῆς στάθμης τῆς παιδείας καὶ τὴν ἄρση τῶν μισθολογικῶν καὶ βαθμολογικῶν ἀδικιῶν ποὺ γίνονται σὲ βάρος του — 2000 δρχ. εἶναι οἱ μισθοὶ γιὰ τοὺς νεοεισερχομένους, 3500 ὕστερα ἀπὸ πολυετὴ ἐργασία. Ταυτόχρονα ὁμως ἀπέδειξε — μὲ τὴν ὑπεροπτικὴ ἄρνηση τῆς κυβερνήσεως νὰ συζητήσῃ μὲ τοὺς ἐκπαιδευτικοὺς τὰ αἰτήματά τους καὶ μὲ τὴν χρησιμοποίησιν τοῦ βιαίου μέσου τῆς πολιτικῆς ἐπιστρατεύσεως — ὅτι οἱ ἰθύνοντες καθόλου δὲν σκέπτονται νὰ βροῦν τὴν ἱκανοποιητικὴ λύση στὸ θέμα τῆς παιδείας. Ἀντὶ γιὰ νέα σχολικὰ κτίρια, ποὺ κατ' ἐπανάληψη ἔχει ὑποσχεθῇ ὁ κ. ὑπουργὸς τῆς Παιδείας, καθαρίζονται οἱ ἀποθήκες τῶν ὑπογείων γιὰ νὰ χρησιμοποιηθοῦν γιὰ διδακτήρια καὶ χρησιμοποιοῦνται τὰ μικρὰ θρανία τῶν αἰθουσῶν τῶν νηπιαγωγείων γιὰ νὰ χωρέσουν γυμνασιόπαιδες. Ὅσο γιὰ τὰ περὶ βελτιώσεως τῶν ἐκπαιδευτικῶν προγραμμάτων», ἀρκεῖ νὰ ἀναφερθεῖ ὅτι ἀπὸ τὸ 1959 ἐκκρεμεῖ ἡ ἀπόφαση γιὰ τὴν ἀναμόρφωση τοῦ διδακτικοῦ βιβλίου, καὶ ὑπάρχουν σοβαροὶ λόγοι νὰ πιστεύεται ὅτι οὔτε θὰ γίνει καὶ τὸν προσεχῆ Σεπτέμβριο. Καὶ γιὰ νὰ μιλήσουμε γιὰ πιὸ πεζά, ἀλλὰ πολὺ ζωτικὰ θέματα. Ἀπὸ τὸ 1961 μιὰ ἐπιτροπὴ ἀνωτάτων κρατικῶν λειτουργῶν εἶχε διαπιστώσει ὅτι ὑφίσταται ἀναδρομικὴ ἀδικία — μισθολογικῆς φύσεως — σὲ βάρος τῶν ἐκπαιδευτικῶν. Ἡ κυβέρνησις, ὁμως, μόλις τὸ 1963 καὶ ἀφοῦ εἶχε ἀπειληθεῖ ἡ ἐναρξὴ τῆς ἀπεργίας ἀπεφάσισε νὰ τὴν ἄρει, μερικά. Ὁ ἴδιος ὁ προϋπολογισμὸς τοῦ 1963 ἀποτελεῖ μιὰ καθαρὴ εἰκόνα τῶν διαθέσεων τῶν κυβερνητικῶν ἀρμοδίων. Γιατὶ ἐνῶ γιὰ τὶς ἄλλες τακτικὲς τοῦ δαπάνες προβλέπεται μέση αὐξηση 15%, σὲ σχέση μὲ τὶς δαπάνες τοῦ 1962, γιὰ τὴν παιδεία ἡ αὐξηση εἶναι μόνο 10%. Ὑστερα πῶς ὁ ἐκπαιδευτικὸς θὰ μπορεῖ νὰ διαδραματίσῃ τὸν ἀναδημιουργικὸ ρόλο τοῦ κοινωνικοῦ λειτουργοῦ ὅταν — χωρὶς ἀμοιβὴ καὶ μὲ κατασπατάληση τῶν πνευματικῶν του δυνάμεων — καλεῖται νὰ ἐκτελεῖ καὶ καθήκοντα διοικητικοῦ ὑπαλλήλου, διεκπεραιωτῆ ὅλης τῆς γραφικῆς ἐργασίας καὶ συντάκτη μαθητολογίων καὶ μισθοδοτικῶν καταστάσεων, ὅταν τέλος δὲν λαμβάνεται καμμιά πρόνοια γιὰ τὴν συνεχῆ βελτίωση τῆς ἐπιστημονικῆς του στάθμης;

Τὸ βέβαιον, πάντως, εἶναι ὅτι τὰ μέσα τύπου πολιτικῆς ἐπιστρατεύσεως δὲ μποροῦν νὰ σταματήσουν τὴν ἐξόρμηση γιὰ τὴν ἀναγέννηση τῆς παιδείας, γιὰ ἓνα σύγχρονο ἐκπαιδευτικὸ πρόγραμμα ποὺ θὰ εἶναι τὸ προϊόν μιᾶς πανελλήνιας διασκέψεως, μέσα σὲ ὥριμες προϋποθέσεις, παιδαγωγῶν, ἐκπαιδευτικῶν, οἰκονομολόγων, κοινωνιολόγων καὶ τεχνικῶν ἐμπειρογνομῶν.

Οἱ ἀγῶνες τῶν ἱατρῶν

Περιεχόμενο ἐθνικὰ ὠφέλιμο καὶ μὲ προοπτικὴ κοινωνικὴ ἔχουν οἱ ἀγῶνες τῶν ἱατρῶν γιὰ τὴ βελτίωση τῆς ἐπαγγελματικῆς τους θέσεως, τὴν ἐξύψωση τῆς στάθμης τῆς ἱατρικῆς ἐπιστήμης στὴν Ἑλλάδα, τὸν ἐκσυγχρονισμό καὶ τεχνικὸ ἐξοπλισμὸ τῶν νοσηλευτικῶν ἰδρυμάτων καὶ ὑγιεινομικῶν κέντρων τῆς χώρας καὶ γιὰ τὴν παροχὴ ὁλοκληρωμένης περιθάλψεως στὰ εὐρύτερα στρώματα τοῦ πληθυσμοῦ.

Γιατὶ κάτω ἀπὸ τὰ σημερινὰ δεδομένα ἡ ἱατρικὴ περίθαλψη εἶναι πλημμελὴς — ἰδίως στὴν ὑπαιθρο — καὶ ὁ ἱατρὸς ἐργάζεται κάτω ἀπὸ συνθήκες δυσμενεῖς γιὰ τὴν ἐπαγγελματικὴ του σταδιοδρομία καὶ τὴν ἐπιστημονικὴ του ἐξέλιξη.

Τὸ κακὸ βέβαια ἀρχίζει ἀπὸ τὸ πανεπιστήμιο, ὅπου οἱ μέλλοντες ἰατροὶ σπουδάζουν ἀποξενωμένοι ἀπὸ μιὰ συστηματικὴ ἐργαστηριακὴ καὶ κλινικὴ ἐξάσκηση καὶ ἀργότερα ὅταν ἀποφοιτήσουν — ἀνώριμοι καθὼς εἶναι — ἀποστέλλονται κατ' εὐθείαν, γιὰ τριετὴ ὑπηρεσίαν στὰ ἀγροτικὰ ἰατρεῖα, ὅπου ἐπικρατοῦν ἀντιεπιστημονικοὶ ὁροι ἐργασίας.

Ἀλλὰ γενικώτερα καὶ ἡ παραπέρα σταδιοδρομία τοῦ ἱατροῦ, σὰν ἐπιστήμονα καὶ ἐπαγγελματία, ἀποδεικνύεται ἐξουθενωτικὴ. Ὁ μόχθος τοῦ ἀπαλλοτριώνεται, εἴτε μὲ τὴν πενιχρὴ μισθοδοσίαν τῶν 1.500 καὶ 2.500 δρχ. ὅταν ἐργάζεται σὲ νοσηλευτήριον, εἴτε μὲ τὴν ἀμοιβὴν τῶν 25 - 30 δρχ. — κατώτερη κατὰ 50% τῆς κανονικῆς (ἀπόφασις Μαλασπίνας) — ποὺ λαμβάνει, κατ' ἐπίσκεψιν ἀσθενῶν, σὰν συμβλημένος σὲ ἀσφαλιστικὰ ταμεῖα. Διάταξεις νόμων ποὺ καθορίζουν τὸν ἀριθμὸ κλινῶν καὶ ἀσθενῶν ποὺ ἀναλογοῦν στοὺς ἱατροὺς τῶν νοσηλευτηρίων καὶ τῶν ταμείων, μένουν νεκρὸ γράμμα ἂν καὶ ἔχει παρέλθει ὁλόκληρη ἐξαετία ἀπὸ τὴν ἡμερομηνίαν τῆς ψηφίσεώς τους. Ἔτσι ἐνῶ σύμφωνα μὲ ἀπόφασις τῆς Παγκόσμιας Ὁργανώσεως Ὑγείας καὶ τοῦ Ἀνωτάτου Ὑγειονομικοῦ Συμβουλίου τῆς χώρας (ὑπ' ἀριθ. 149)1957), ὁ ἀριθμὸς τῶν κλινῶν ποὺ κατ' ἀνώτατο ὄριο ἀναλογεῖ σὲ ἱατρὸ νοσηλευτηρίου δὲν πρέπει νὰ ὑπερβαίνει τὶς 10, καὶ ὁ ὡριαῖος ἀριθμὸς τῶν ἐξεταζομένων ἀσθενῶν ἀπὸ ἱατρὸ ἀσφαλιστικοῦ ταμείου τοὺς 3 - 4, γιὰ τὴν εἰδικότητα τῶν παθολόγων καὶ παιδιατρῶν καὶ 1 γιὰ τοὺς ψυχολόγους, στὴν πραγματικότητα στὸν ἱατρὸ νοσηλευτηρίου ἀναλογεῖ διπλάσιος καὶ τριπλάσιος ἀριθμοῦ κλινῶν καὶ οἱ ἱατροὶ τῶν ταμείων ὑποχρεοῦνται νὰ ἐξετάζουν δέκα καὶ πλέον ἀσθενεῖς τὴν ὥραν.

Οἱ ὁροι αὐτοὶ γίνονται ἀκόμη δυσμενέστεροι στὴν ἐπαρχίαν. Γιατὶ τὰ 70% τῶν νοσηλευτικῶν κλινῶν συγκεντρῶνται στὴν περιοχὴ τῆς πρωτεύουσας, μὲ συνέπεια στὰ 76% τοῦ πληθυσμοῦ τῆς χώρας — τῶν ἄλλων δηλ. πόλεων καὶ τῆς ὑπαίθρου — νὰ ἀναλογοῦν τὰ 30% τῶν κλινῶν. Μάλιστα, τὰ ἀγροτικὰ ἰατρεῖα — παρὰ τὴν πρόβλεψη τοῦ νόμου 2592)53 — λειτουργοῦν, κατὰ κανόνα, χωρὶς συγκροτημένα νοσηλευτήρια, καὶ καλοῦνται, πολλὰς φορές, νὰ ἐξυπηρετοῦν τοὺς κατοίκους 10 καὶ 20 χωριῶν.

Οἱ εὐθύνες γιὰ τὴν κατάστασιν αὐτὴ βαρύνουν ἀποκλειστικὰ τὸ κράτος καὶ κατὰ κύριον λόγον, τὸ ἀρμόδιον ὑπουργεῖον, ποὺ στεροῦνται μιᾶς πραγματικῆς κοινωνικῆς ὑγειονομικῆς πολιτικῆς. Ὅμως ἡ διασφάλισις τῆς ὑγείας τῶν πολιτῶν, ἡ προληπτικὴ ὑγιεινὴ — τὸ ὑπογραμμίζουμε — ἀποτελοῦν γνώρισμα καὶ στοιχειώδη ὑποχρέωσις κάθε κράτους, ποὺ θέλει νὰ λέγεται πολιτισμένο. Γι' αὐτὸ ἀκριβῶς — ταυτόχρονα μὲ τὰ ζητήματα τῆς ἐπιστημονικῆς καὶ ἐπαγγελματικῆς τοῦ σταδιοδρομίας ποὺ δὲν ἐπιλύονται μὲ τὰ κυβερνητικὰ σχέδια — ἀγωνίζονται οἱ Ἕλληνες ἱατροί.

